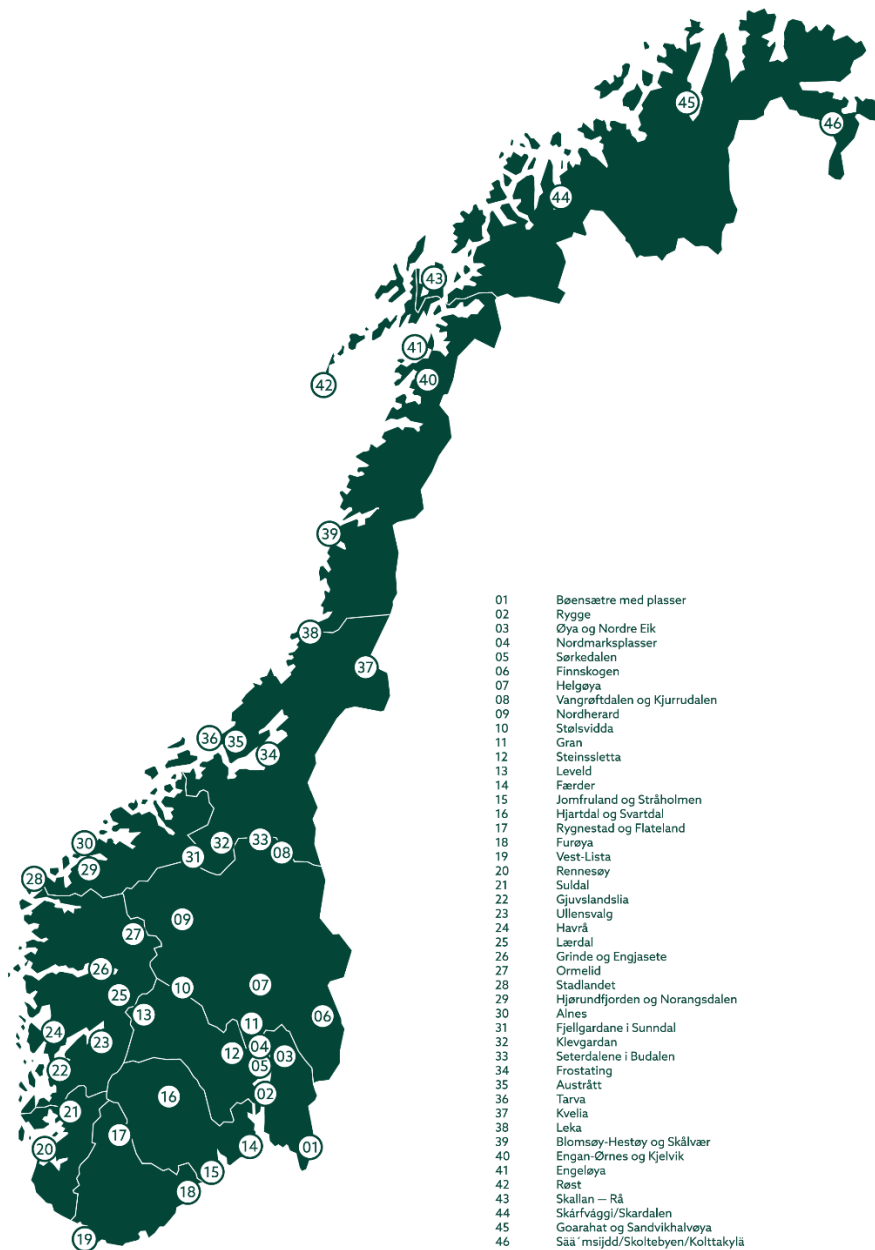

Årsrapport 2020

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

26. mars 2021

Innhold

<i>Forord</i>	3
1. ARBEIDET I DIREKTORATENE I 2020	4
<i>Prioriterte aktiviteter og oppdrag for direktoratene i 2020</i>	4
<i>Ny forvaltningsmodell og overføring av oppgaver til kommunene</i>	5
<i>Nytt digitalt søknads- og saksbehandlersystem</i>	5
<i>Nye nettsider i Landbruksdirektoratet</i>	6
<i>Plan for arbeid 2020–2025</i>	7
<i>Formidling knyttet til NIBIOs refotografering</i>	7
<i>Grafisk profil og utvikling av pilotskilt</i>	7
<i>Kurs og arrangementer i 2020</i>	8
2. STATUS I OMRÅDENE I 2020	9
<i>To nye områder i 2020</i>	9
<i>Antall utvalgte kulturlandskapsområder i de ulike fylkene</i>	9
<i>Statsforvalternes årsrapportering for 2020</i>	10
3. ØKONOMIFORVALTNING	11
<i>Ramme 2020</i>	11
<i>Ansvar i 2020</i>	12
4. FORDELING AV MIDLER PÅ ULIKE FORMÅL I 2020	13
<i>Type tilskudd i 2020</i>	13
<i>Miljøtema og tiltaksgrupper i 2020</i>	13
<i>Årlig tilsagn per miljøtema 2013-2020</i>	17
VEDLEGG	19
<i>Vedlegg 1: Tilsagn i 2020, miljøtema og type tiltak, alle områder</i>	19
<i>Vedlegg 2 Områdenes tildeling av tilsagn, alle miljøtema i 2020</i>	20
<i>Vedlegg 3: Antall mottatte søknader og totalt tilsagn per område i 2020</i>	21

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Årsrapport 2020
Miljødirektoratet, Riksantikvaren og Landbruksdirektoratet

Dato: 26.03.2021

Ansvarlige: Aud-Ingrid Krefting, Aina Holst og Jostein Løvdal

---

Bidragstere: Kari Stuberg, Turid A. Trötscher, Aud-Ingrid Krefting, Dordi Kjersti Mogstad,
Vilde Fluge Lillesund og Ragnhild Hoel

Forsidefigur: Kartet og listen på forsiden viser de 46 utvalgte områdene i 2020.

Forord

I mars hvert år leverer Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren (direktoratene) en årsrapport til Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Rapporten gir en kort oppsummering av arbeidet med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket foregående år. Den inneholder kort status om direktoratenes arbeid med utvalgte kulturlandskap, status for områdene, økonomiforvaltning og hvordan tilskuddsmidlene fordeler seg på ulike formål.

Som følge av ny forvaltningsmodell har ikke direktoratene direkte tilgang på samme type informasjon fra fylkene og de enkelte utvalgte områdene som tidligere år. Statsforvalterne sender egne årsrapporter direkte til departementene via [styringsportalen](#) med frist 1. mars. Årsrapporten om Utvalgte kulturlandskap for 2020 fra direktoratene til departementene blir som en følge av dette mer overordnet enn tidligere år. Sammenstillingene er basert på datauttrekk fra det nye søknads- og saksbehandlersystemet Agros, samt noen sammenstillinger fra årsrapportene fra statsforvalterne.

1. Arbeidet i direktoratene i 2020

Prioriterte aktiviteter og oppdrag for direktoratene i 2020

- Økonomi
  - fordeling av midler, tilrettelegging og oppfølging av arbeidet i fylkene
  - årsregnskap
- Regelverk
  - innføring av ny forvaltningsmodell
  - veiledning om ordningen og regelverksavklaringer til fylker, kommuner og søkere av tilskudd
  - klagesaksbehandling (en sak ble behandlet i 2020)
- Digitalisering
  - lansering, drift og videreutvikling av nytt digitalt søknads- og saksbehandlersystem, Agros
- Kommunikasjon
  - informasjonstiltak i forbindelse med overføring av oppgaver, jf. Kommunikasjon- og tiltaksplan fase 1
  - utvikling av [nye nettsider hos Landbruksdirektoratet](#) (lansert januar 2021)
  - informasjon om satsingen på [Riksantikvarens nettsider](#), på [Miljøstatus](#) og satsingens [Facebook-side](#)
  - formidling av endringsbildene i en foreløpig versjon av [bildenettsiden](#)
  - oppdatering av [grafisk profil](#) (forventes ferdigstilt i april 2021), utvikling av skiltmaler basert på pilotkart og -skilt for to områder, Kvelia (Trøndelag) og Nordherad (Innlandet)
  - redigering av [nyhetsbrev](#) om aktiviteter lokalt, regionalt og sentralt i 2020 og distribusjon til involverte aktører i januar 2021, etter gode leveranser fra kommuner, fylker og direktorater
- Rapportering og utredninger
  - leveranse av oppdrag fra LMD og KLD i 2020: [Plan for arbeid 2020–2025 Utvalgte kulturlandskap i jordbruket](#), gjennomført med bistand fra regional forvaltning og levert i september 2020
  - bidrag som kunnskapsleverandører om satsingen i ulike rapporter, utredninger og stortingsmeldinger, som Riksantikvarens innspill til [Kulturmiljømeldingen](#) (*Meld. St. 16 (2019–2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold*) og alle direktoratenes bidrag til [NIBIOs rapport Landskap i kartlegging og analyser. En systematisk gjennomgang av begrepsbruken](#) (oppdrag fra KMD)
  - årlige rapporteringer om satsingen i direktoratenes årsrapporter, LUF-rapport, SSB-rapport, innspill til jordbruksoppgjøret m.m.
- Refotografering
  - oppfølging av oppdrag til NIBIO om refotografering i tre nye områder – Helgøya og Stølsvidda (Innlandet) og Leveld (Viken), samt noe supplerende fotografering på Leka (Trøndelag) - totalt 31 av 46 områder besøkt

I de neste avsnittene følger utdypende omtale av noen av oppgavene.

Ny forvaltningsmodell og overføring av oppgaver til kommunene

Overføring av oppgaver fra fylkesmannen (nå statsforvalteren) til kommunene i 2020 førte til at forvaltningsrutinene, inkludert økonomistyring, budsjettinnspill og rutiner for rapportering, ble endret.

Landbruksdirektoratet sendte 20.1.2020 brev om overføring av oppgaver til kommunene og fastsettelse av ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap. [Brevet ligger tilgjengelig på Landbruksdirektoratets nettside.](#)

Landbruksdirektoratet har utarbeidet [kommentarer til regelverk](#) og [veileder til forvaltningen](#). Disse dokumentene ble publisert i ny form på Landbruksdirektoratets nye nettsider i januar 2021.

2020 var et spesielt år for forvaltning av områdene. Nytt fagsystem og regelverk måtte på plass samtidig som mange av områdene var og er i en oppstartsfasen. Kunnskapsgrunnlag, forvaltningsplaner og skjøtselsplaner er under utarbeiding og ordningen må gjøres bedre kjent i noen områder før tiltak settes i gang. Til tross for at kommunene rapporterer om et krevende år med koronapandemi, stor saksmengde og mye tilrettelegging og oppfølging av grunneiere og drivere, har det vært stor og god aktivitet i områdene. Mange kommuner har lagt ned en solid innsats med tanke på at ordningen er ny for dem. Grunneiere og drivere har utført rekordmange tiltak i områdene. Pandemien har gjort det vanskelig å få til erfaringsutveksling, møteplasser og arrangement i områdene. Mange statsforvaltere og kommuner har vært og er fortsatt bekymret for kommunenes kapasitet og at det ikke har fulgt med tilstrekkelig midler når kommunene har fått forvaltningsansvaret.

I kapittel 2 omtales ytterligere noen erfaringer med ny forvaltningsmodell.

Nytt digitalt søknads- og saksbehandlersystem

En stor del av arbeidet i Landbruksdirektoratet i 2020 har bestått i å lansere, drifte og videreutvikle det nye digitale søknads- og saksbehandlersystemet Agros.

Søknader om tilskudd skal fra og med 2020 sendes inn digitalt med innlogging via ID-Porten/Altinn. Kravet om digital søknad er en oppfølging av regjeringens digitaliseringsstrategi, som stadfester at digitale nettbaserte tjenester skal være hovedregelen for forvaltningens kommunikasjon med innbyggere og næringsliv.

Overgangen til nytt digitalt søknads- og saksbehandlersystem gir søkeren økt støtte i søknadsprosessen og bedre oversikt over hva det søkes og innvilges tilskudd til. Både foretak og privatpersoner kan søke om tilskudd. Kommunens saksbehandlere skal behandle søknaden, utarbeide og godkjenne vedtak, samt utbetale tilskudd gjennom Agros.

Systemet er tilrettelagt for saksbehandling på alle tre forvaltningsnivå, og skal håndtere både tilskudd til drift/årlig tiltak, engangstiltak/investeringer og tilskudd til felles tiltak på regionalt og nasjonalt forvaltningsnivå.

Totalt 959 nye søknader ble mottatt i 2020, og av disse ble 85 % innsendt digitalt av søkerne. De øvrige søknadene ble lagt inn av saksbehandler på vegne av søker. Dette er en akseptabel andel digitale søknader med tanke på at dette var første året med digital søknad og kommunal saksbehandling. Ett års erfaring med systemet vil trolig gjøre søknads- og saksbehandlingsprosessen enklere i 2021.

En generell utfordring med digitalisering i samfunnet er hvordan vi skal tilrettelegge og informere bedre, særlig med tanke på de gruppene som sliter med å motta og forstå digital informasjon, eller ikke ønsker å ta del i denne utviklingen. Mange statsforvaltere og kommuner har strukket seg langt for å hjelpe søkere som har hatt vanskeligheter med å bruke og forstå digitale plattformer.

De fleste tilbakemeldingene på fagsystemet Agros er positive. Flere saksbehandlere for ordningen utvalgte kulturlandskap har imidlertid gitt tilbakemeldinger på at det har vært krevende å håndtere enkelte elementer i Agros, eksempelvis oppfølging av vedtak fattet av statsforvalteren, informasjon i vedlegg, utbetalingsanmodning og løsning for slutføring av saksbehandling, også kalt «etterrapportering».

Det er fortsatt behov for å videreutvikle funksjonalitet i Agros, samt videreutvikle innhold i søknads- og saksbehandlerskjemaet, blant annet for å sikre enda bedre brukervennlighet for søkere og saksbehandlere. Dette arbeidet pågår.

Høsten 2021 skal det utvikles ny kartløsning i Agros for SMIL-ordningen. Det er ønskelig at kartløsningen også kan implementeres for Utvalgte kulturlandskap og verdensarvordningen.

Nye nettsider i Landbruksdirektoratet

I 2020 ble det arbeidet med innhold til nye nettsider for Utvalgte kulturlandskap. De nye nettsidene ble lansert januar 2021. De er utviklet med utgangspunkt i brukernes behov og tilfredsstillende krav til universell utforming.

Det er lagt stor vekt på brukernes behov, blant annet knyttet til å søke tilskudd og rapportere. For disse oppgavene har brukerne etterspurt en enhetlig tilnærming på tvers av ordninger, samt en enkel oversikt over rettigheter og plikter. For den enkelte ordning er oversikt over søknadsprosess, frister og tilgang til veiledning for utfylling av søknadsskjema spesielt viktig.

En av flere viktige forbedringer, er at forvaltningen får sin egen inngang til nettsidene. Nettsidene er delt i to – en hovedinngang som er tilpasset søkerens behov (Landbruket) og en hovedinngang som er tilpasset forvaltningens behov (Forvaltningen).

Under er en oversikt over relevante nettsider for arbeidet med Utvalgte kulturlandskap:

- Det er en egen temaside om jordbrukets [kulturlandskap](#). Her gis det blant annet informasjon om andre relevante tilskuddsordninger i landbruks-, natur- og kulturmiljøforvaltningen.
- Det er egne [temasider om ordningen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket](#), med omtale av hvert enkelt utvalgt område, regelverk, publikasjoner m.m.
- Det er en egen side for [søker av tilskudd til utvalgte kulturlandskap i jordbruket](#). På ordningssiden /nettsiden for søker ligger informasjon om ordningen, lenker til søknadskjema, regelverk og flere brukerveiledninger som skal hjelpe søker til å sende digital søknad og rapportere.
- Det er en egen side for forvaltningen hvor det gis det informasjon og veiledning om [saksbehandling og kontroll av søknader om tilskudd Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap](#)
- På nettsiden for forvaltningen ligger det flere brukerveiledninger for Agros som skal hjelpe saksbehandler å veilede søker og å saksbehandle digitale søknader.

De nye nettsidene dekker ved lanseringen minimumsbehovet. Arbeidet med å drifte og utvikle nytt innhold til nettsidene fortsetter i 2021.

Plan for arbeid 2020–2025

I 2020 fikk direktoratene fikk i oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet å levere forslag til en plan for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket fra 2020 til og med 2025. Planen skulle vurdere status for ordningen, behovet for eventuelt å styrke eksisterende områder og muligheter for utvelgelse av nye områder. Arbeidet med planen var blant annet basert på en spørreundersøkelse til regional landbruks-, natur- og kulturmiljøforvaltning våren 2020. [Planen](#) ble levert 15. september 2020. Her anbefalte direktoratene blant annet at 3 millioner kroner av den årlige rammen kan brukes til nye områder. Dette muliggjør en moderat utvidelse på tre til fem nye områder. Arbeidet med å velge ut nye områder, samt avgjøre eventuelle grenseendringer for eksisterende områder, pågår nå i et nytt oppdrag, med frist 10. august 2021. Arbeidet utføres i samarbeid med regional landbruks-, natur- og kulturmiljøforvaltning.

Formidling knyttet til NIBIOs refotografering

I kjølvannet av refotograferingen skjer formidling gjennom media, lokale og regionale foredrag og utstillinger. Oskar Puschmann, NIBIO, har i 2020 holdt lokale foredrag i forbindelse med refotograferingen, samt blant annet inspirasjonsforedrag om Utvalgte kulturlandskap for kommunene i Agder og orientert om satsingen på NIBIOs årlige seminar. En del foredrag måtte utsettes grunnet koronasituasjonen. Det har vært oppslag i diverse lokale og regionale aviser. Mange av endringsbildene i NIBIOs faste sommerserie Tilbakeblikk i avisa Nationen er fra Utvalgte kulturlandskap.

Grafisk profil og utvikling av pilotskilt

I 2019 ble det visuelle uttrykket for Utvalgte kulturlandskap i jordbruket frisket opp. Det ble laget nye maler for områdebrosjyre, brev, rapporter og rulleplakater, samt fornyet

hovedlogo og områdelogoer. I 2020 og vår 2021 har det blitt utviklet pilotkart og -skilt for to UKL-områder (Kvelia, Trøndelag og Nordherad, Innlandet) som kan benyttes som maler for andre områder. Med grunnlag i dette skal profilhåndboken oppdateres ytterligere, og alt gjøres tilgjengelig i Miljødirektoratets profilbank i løpet av april 2021. Miljødirektoratet planlegger også å ha webinar om grafisk profil i løpet av april/mai 2021. Besøksforvaltning vil også være tema på webinaret.

Kurs og arrangementer i 2020

Landbruksdirektoratet arrangerte et seminar om ny forskrift og nytt fagsystem for ordningsansvarlige hos statsforvalternes landbruksavdeling i januar 2020. Miljødirektoratet og Riksantikvaren deltok også.

Pandemien har gjort det vanskelig å arrangere og delta på fysiske samlinger i 2020. En planlagt fagsamling for regional landbruks-, natur- og kulturmiljøforvaltning i april 2020 ble avlyst grunnet koronasituasjonen. Planlagte kurs for saksbehandlere om oppdateringer i Agros ble også utsatt til 2021.

Miljødirektoratet deltok på regionsamling på Frosta i Trøndelag, og orienterte der om grafisk profil, maler og hvordan arbeide med ulike typer skilting.

Under Miljødirektoratets årlige nettbaserte friluftssamling for kommuner og fylkeskommuner i november fikk alle UKL-kontaktene i fylkene invitasjon til å delta på seminardelen om besøksforvaltning, med blant annet orientering om et besøksforvaltningsprosjekt i regi av Nordland fylkeskommune. Flere som jobber med utvalgte kulturlandskap i regionalforvaltningen og fra de enkelte kommunene deltok.

2. Status i områdene i 2020

To nye områder i 2020

Satsingen ble utvidet med to nye områder i 2020 - Gran (Gran kommune, Innlandet) og Ullensvang (Ullensvang kommune, Vestland). Ved utgangen av 2020 var totalt 46 områder med i ordningen.

Status Gran: Forvaltningsplan ble godkjent av den lokale arbeidsgruppa i mars 2020, og er utarbeidet i samarbeid mellom grunneiere, kommune, Statsforvalter og fylkeskommune. Blant aktuelle tiltak som prioriteres i startfasen er inngjerding og rydding av beitearealer, vedlikehold og skilting av gutuer, veier og rasteplasser, istandsetting av bygninger i forfall, tilrettelegging av andre kulturminner og skjøtsel av verdifulle kantsoner. Allerede i oppstartsåret har en rekke tiltak fått støtte, som vedlikehold av stabbur og smier, skjøtsel av dammer, gutuer og gravhauger, inngjerding av gamle beiter samt et forsøksprosjekt på geiter med Nofence-klaver for beiting av kantsoner og mindre inneklemt beitearealer. Gran kommune har også laget [nettside](#) for området.

Status Ullensvang: Det er opprettet en lokal arbeidsgruppe, med nøkkelpersoner fra grunneiersiden, næringsliv og lokal og regional forvaltning. Forvaltningsplanen fra 2020 er utarbeidet av Statsforvalteren i samarbeid med kommunen. Kommunen har i 2020 arbeidet med å forankre ordningen i egen organisasjon og blant brukerne. De har i første omgang prioritert godt gjennomarbeidete søknader knyttet til formidling. Skjøtsel av areal og bygningstiltak er foreløpig prioritert to og tre i påvente av mer utdypende planer for området. Det er også bevilget midler til arbeid med kartlegging.

Antall utvalgte kulturlandskapsområder i de ulike fylkene

Tabell 1: Fordeling antall områder per fylker

Fylke	Antall områder i 2020
Oslo	2
Viken	5
Innlandet	6
Vestfold og Telemark	3
Agder	3
Rogaland	2
Vestland	7
Møre og Romsdal	3
Trøndelag	7
Nordland	4
Troms og Finnmark	4
Sum	46

Statsforvalternes årsrapportering for 2020

Statsforvalterne har gjennom årsrapportene gitt en vurdering av:

- om resultatene av tiltak støttet av tilskuddsordningen bidrar til å ta vare på natur- og kulturminneverdiene i områdene på en tilfredsstillende måte
- om kulturlandskapsverdiene i områdene er styrket eller svekket. Er det noen spesielle trusler eller utfordringer i områdene? Er det positive trender? Er det utfordringer som kan true verdiene i områdene?
- om de ser at kommunene har utfordringer med å forvalte ordningen og ev. hvilke tiltak som kan gjennomføres for å minske utfordringene.
- om samordningen mellom kommunal og regional forvaltning (landbruk, naturmangfold og kulturmiljø) fungerer på en god måte.

Vi henviser til [årsrapportene fra statsforvalterne i styringsportalen](#) for en mer detaljert omtale av det enkelte utvalgte område.

Direktoratene merker seg at statsforvalterne samlet sett vurderer det slik at ordningen fungerer etter hensikten, og at Utvalgte kulturlandskap i jordbruket bidrar til å ta vare på natur- og kulturmiljøverdiene i områdene på en god måte. Tiltakene bidrar i stor grad til å støtte opp om det eksisterende landbruket, og i flere av områdene har det også blitt gitt tilskudd til tiltak som kan gi grunnlag for ny landbruksbasert næringsutvikling.

Statsforvalterens beskrivelse av hvilke trusler og utfordringer de ser for områdenes vedkommende, går langs flere akser: Bekymring for kommunenes kapasitet og ressurser, kryssende interesser i arealplanlegging og arealbruk, strukturrasjonalisering i landbruket, generasjonsskifte, mangel på drivere av viktig areal, behov for bedre tilpasset beitetrykk, behov for mer skjøtsel på grunn av gjengroing og uheldig forekomst av fremmede arter. Direktoratene merker seg også at det fortsatt er utfordrende å få satt opp UKL- skilt i områdene.

Inntrykket mange statsforvaltere har er at overgangen til kommunal førstelinjeforvaltning har gått bra. Mange skriver at ordninga er tidkrevende for kommunen å forvalte. Direktoratene merker seg den gjennomgående tilbakemelding om at kommunene etterlyser midler til å dekke de administrative og ressursmessige kostnadene overføringen av forvaltningsansvaret har medført, samt at enkelte elementer i fagsystemet Agros oppleves som tidkrevende for kommunens saksbehandling.

Statsforvalterne melder om at det er etablert forum for samarbeid på tvers av fag og forvaltningsnivå i samtlige fylker, og det rapporteres om at det har vært jevnlig digitale møter i disse foraene gjennom 2020. Samtidig ser også statsforvalterne at avstanden til forvaltningen av områdene på lengre sikt vil øke for egen del, uten at eventuelle positive og negative konsekvenser av dette er nærmere beskrevet foreløpig. Flere skriver at det kan bli vanskelig i en travel hverdag å prioritere arbeidet med utvalgte kulturlandskap like høyt som før, særlig for miljøvern- og regional kulturminneforvaltning, som ikke har hovedansvar på regionalt nivå.

3. Økonomiforvaltning

Ramme 2020

I 2020 ble det innvilget en ramme på 37 278 000 kroner til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Av dette er 15 500 000 kroner avsatt i jordbruksoppgjøret, og 21 778 000 kroner over KLDs budsjett. Midlene er forvaltet gjennom Landbrukets utviklingsfond (LUF), og Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet samarbeider tett om å fordele rammen.

I 2020 fikk statsforvalterne tildelt 37 300 000 kroner til tiltak i de 46 utvalgte områdene. Direktoratene satte ikke av nye midler til sentrale felles tiltak fra rammen i 2020, men det ble overført 1 030 827 kroner i udisponerte midler fra året før.

Statsforvalterne fordelte, etter å ha satt av noe midler til regionale felles tiltak, rammen videre til kommunene som hadde fått forvaltningsansvaret for områdene. I tillegg til rammen for 2020 ble det også hos statsforvalterne brukt udisponerte midler fra 2019, samt en del inndratte midler i 2020 som blant annet skyldes at nytt saksbehandlersystem automatisk trekker inn midler når arbeidsfrister er oversittet.

Det ble totalt innvilget tilsagn om 45 374 975 kroner (inkludert regionale og sentrale felles tiltak). Totalt 959 søknader ble mottatt i 2020. Det ble totalt omsøkt 64 383 946 kroner, hvilket innebærer at det ble innvilget 70 % av totalt omsøkt beløp.

Ved årsslutt 2020/2021 sto det igjen 1,8 mill. som udisponert. Dette ble overført til 2021.

Tabell 2: Total disponibel ramme og udisponert ramme per 31.12.2020.

Enhet	Overført fra 2019	Tildelt i 2020	Trukket tilbake	Inndratt	Totalt disponibelt	Totale tilsagn	Udisponert 31.12.2020	Overføres til 2021
Oslo og Viken	350 493	5 100 000	0	2 189 889	7 640 382	7 624 948	15 434	15 434
Innlandet	432 857	7 100 000	0	886 754	8 419 611	8 345 481	74 130	74 130
V.fold og Telemark	394 086	2 300 000	0	1 169 992	3 864 078	3 714 129	149 949	149 949
Agder	21 012	1 800 000	0	86 287	1 907 299	1 704 084	203 215	203 215
Rogaland	0	1 700 000	0	0	1 700 000	1 700 000	0	0
Vestland	148 958	4 000 000	0	498 275	4 647 233	4 612 497	34 736	34 736
Møre og Romsdal	52 413	2 800 000	0	184 430	3 036 843	2 827 656	209 187	209 187
Trøndelag	9 287	5 800 000	0	1 121 792	6 931 079	6 910 266	20 813	20 813
Nordland	0	3 700 000	0	190 565	3 890 565	3 485 500	405 065	405 065
Troms og F.mark	664 209	3 000 000	0	450 205	4 114 414	3 440 864	673 550	673 550
Ldir - sentr. tiltak	1 030 827	0	22 000	58 735	1 067 562	1 009 985	57 577	57 577
Sum	3 104 142	37 300 000	22 000	6 836 924	47 219 066	45 375 410	1 843 656	1 843 656

Ansvar i 2020

Ved årsskiftet 2020/2021 sto det totalt 61,5 mill. kroner i ansvar. Dette er midler som er innvilget til flerårige tiltak, og hvor tiltakene ikke er ferdigstilt, og dermed ikke utbetalt ennå. Når årsrammen og aktiviteten øker, vil også ansvaret øke. For prosjektmidler, hvor det er vanlig med tre-årige arbeidsfrister, anses to til tre ganger årsrammen i ansvar som normalt.

Tabell 3: Oversikt over inngående ansvar per 01.01.2020, bevegelser og utgående ansvar per 31.12.2020.

Enhet	Inngående ansvar 01.01.2020	Tilsagn	Inndratt	Utbetalt	Utgående ansvar per 31.12.2020
Oslo og Viken	7 147 071	7 624 948	2 189 889	3 032 553	9 549 577
Innlandet	8 428 094	8 345 481	886 754	4 133 996	11 752 825
Vestfold og Telemark	2 131 411	3 714 129	1 169 992	1 706 548	2 969 000
Agder	4 611 728	1 704 084	86 287	1 420 026	4 809 499
Rogaland	1 134 856	1 700 000	0	960 584	1 874 272
Vestland	4 592 236	4 612 497	498 275	1 365 416	7 341 042
Møre og Romsdal	4 587 793	2 827 656	184 430	2 483 836	4 747 183
Trøndelag	6 466 449	6 910 266	1 121 792	4 380 336	7 874 587
Nordland	4 255 657	3 485 500	190 565	1 519 555	6 031 037
Troms og Finnmark	3 097 221	3 440 864	450 205	1 831 170	4 256 710
Ldir- sentrale felles tiltak	0	1 009 985	58 735	640 970	310 280
Sum	46 452 516	45 375 410	6 836 924	23 474 989	61 516 013

4. Fordeling av midler på ulike formål i 2020

Type tilskudd i 2020

Søknads- og saksbehandlersystemet Agros gir en god oversikt over hvilke miljøtema og tiltaksgruppe som omsøkes og hvilke tiltak som innvilges tilskudd. Feil eller unøyaktigheter i tallgrunnlaget kan imidlertid forekomme

Det er søker som oppgir hvilken type tiltak det søkes tilskudd til. Hvis søker har oppgitt feil type, kan saksbehandler rette opp dette før vedtak fattes. Uttrekket fra Agros viser at noen tiltak feilaktig er registrert som felles tiltak/prosessmidler. Riktig kategori skulle her ha vært tilskudd til engangs-/investeringstiltak.

Av totalt innvilget tilsagn i 2020 var 71 % tilskudd til engangs-/investeringstiltak, 18 % tilskudd til drift/årlig tiltak og 11 % til felles tiltak/prosessmidler (Tabell 4).

Tabell 4: Tilsagn i 2020 fordelt på type tiltak.

Type tiltak	Tilsagn 2020	%
Tilskudd til engangs-/investeringstiltak	32 184 132	71 %
Tilskudd til drift/årlig tiltak	8 068 464	18 %
Tilskudd til felles tiltak/prosessmidler (regional og sentralt)	5 122 379	11 %
Sum	45 374 975	100 %

Miljøtema og tiltaksgrupper i 2020

I tillegg til gjennomgang av generelle opplysninger i søknaden, skal saksbehandler i Agros kategorisere og oppgi hvilke miljøtema og tiltaksgrupper som passer best for det omsøkte tiltaket. I Agros kan saksbehandler velge blant syv miljøtema og kategoriserer de omsøkte tiltakene i underliggende tiltaksgrupper. Kategoriseringen gjenspeiler alle deltema omfattet av formålet med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Saksbehandler kan velge inntil tre ulike tiltaksgrupper hvis tiltaket faller inn under flere ulike formål. Saksbehandler skal gjøre en skjønnsmessig vurdering av tiltakets andel innenfor de ulike kategoriene. Feil eller unøyaktigheter i tallgrunnlaget kan forekomme.

Merk også at det i 2020 har vært noen justeringer av kategoriene. Dette medfører at ikke alle kategoriene er direkte sammenlignbare med tidligere års rapportering. *Friluftsliv og ferdsel* er et nytt selvstendig tema fra og med 2020. Ved tidligere års rapportering fra statsforvalterne har dette vært rapportert innenfor kategorien *andre næringsretta tiltak*. Kategorien *overvåking* er ikke lenger et eget tema. Fra og med 2020 innlemmes *overvåking* i den nye kategorien *planlegging, kartlegging og dokumentasjon*.

Under følger tabeller og figurer som viser hvordan midlene er fordelt på de ulike miljøtemaene og tiltaksgruppene for alle områdene samlet i 2020:

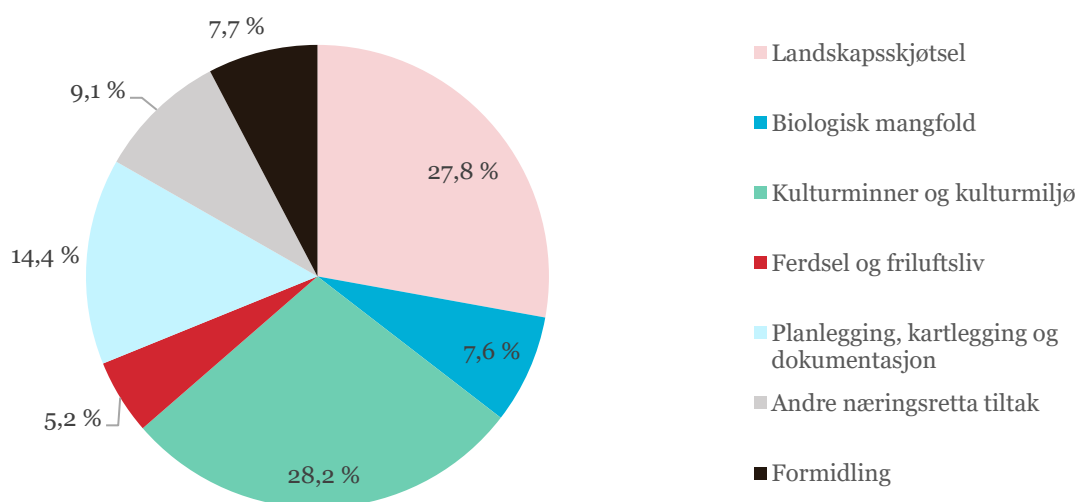
- Tabell 5: Tilsagn i 2020, fordelt på miljøtema og type tiltak
- Figur 1: Tilsagn for 2020 fordelt på alle miljøtema.

- Figur 2: Tilsagn til landskapsskjøtsel 2020
- Figur 3: Tilsagn til biologisk mangfold 2020
- Figur 4: Tilsagn til kulturminner og kulturmiljø 2020
- Figur 5: Tilsagn til ferdsel og friluftsliv 2020
- Figur 6: Tilsagn til planlegging, kartlegging og dokumentasjon 2020
- Figur 7: Tilsagn til andre næringsretta tiltak 2020
- Figur 8: Tilsagn til formidling 2020

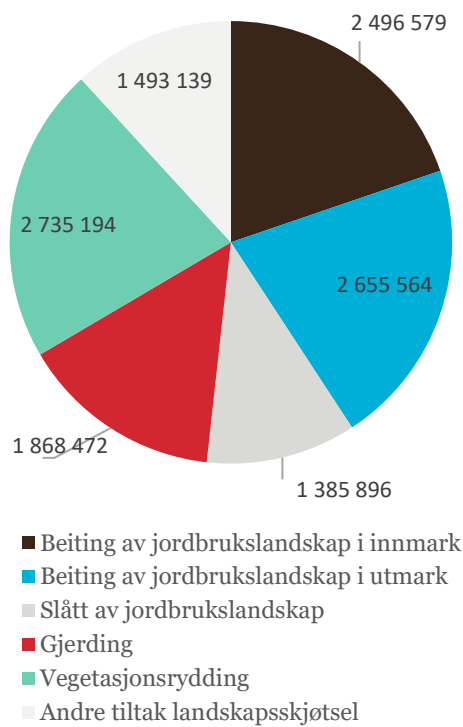
Se vedlegg 1-3 for ytterligere detaljer om tilsagn, miljøtema, tiltak og områder.

Tabell 5: Tilsagn i 2020, fordelt på miljøtema og type tiltak

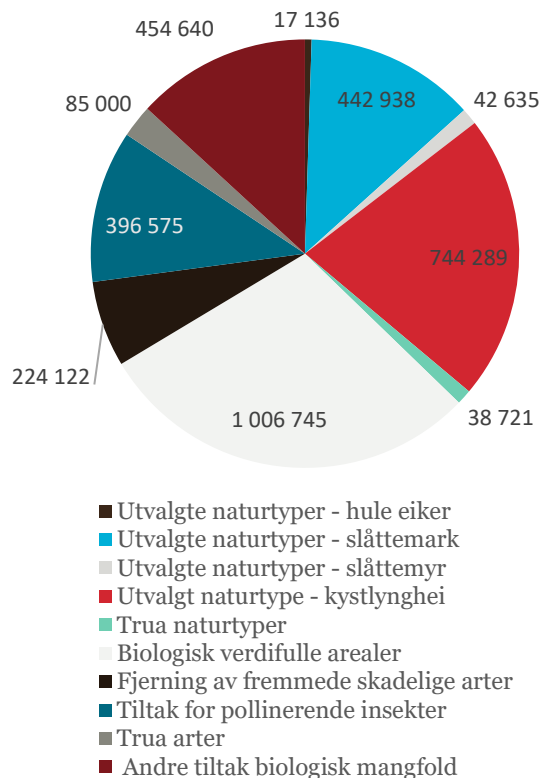
Miljøtema/deltema	Drift/ årlig tiltak	Engangs-/ investerings tiltak	Regionale og sentrale felles tiltak	Totalsum
1. Landskapsskjøtsel	5 098 800	7 332 163	203 880	12 634 843
2. Biologisk mangfold	1 303 025	1 989 774	160 000	3 452 799
3. Kulturminner og kulturmiljø	227 408	12 509 236	40 000	12 776 644
4. Ferdsel og friluftsliv	136 425	2 234 750	8 983	2 380 158
5. Planlegging, kartlegging og dokumentasjon	592 522	2 424 686	3 512 182	6 529 389
6. Andre næringsretta tiltak	637 625	3 180 366	298 757	4 116 748
7. Formidling	72 660	2 513 158	898 577	3 484 394
Totalsum	8 068 464	32 184 132	5 122 379	45 374 975

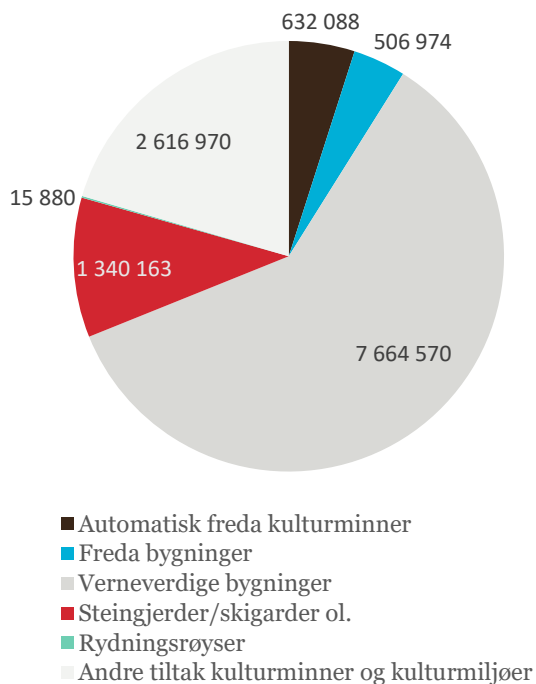
Figur 1: Tilsagn for 2020 fordelt på alle miljøtema

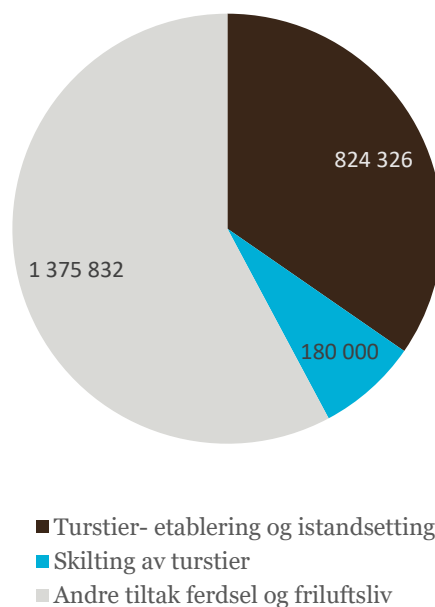
Figur 2: Tilsagn til landskapsskjøtsel 2020

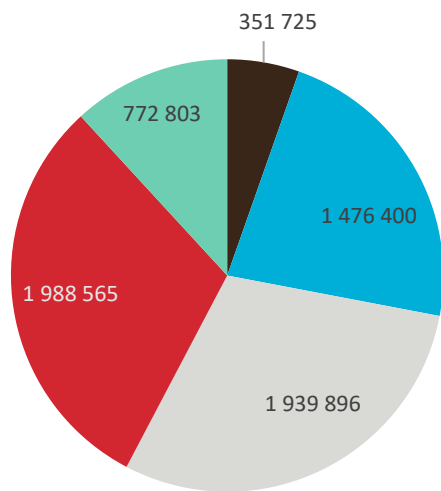
Figur 3: Tilsagn til biologisk mangfold 2020

Figur 4: Tilsagn til kulturminner og kulturmiljø 2020

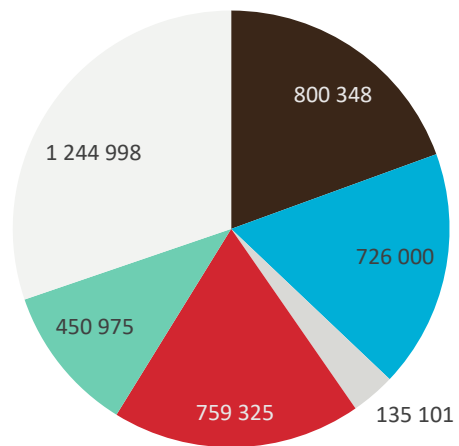

Figur 5: Tilsagn til ferdsel og friluftsliv 2020

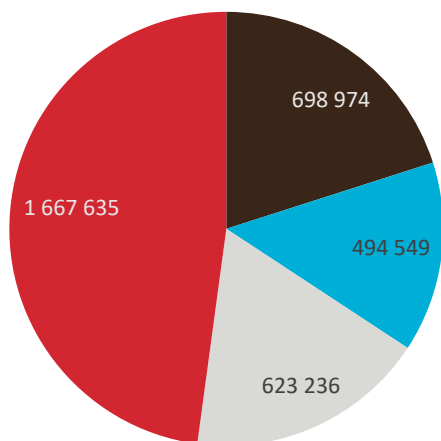
- Forvaltningsplaner
- Skjøtsels- og vedlikeholdsplaner
- Kartlegging og dokumentasjon
- Felles tiltak, prosessarbeid m.v.
- Andre tiltak planlegging

Figur 6: Tilsagn til planlegging, kartlegging og dokumentasjon 2020

- Næringsutvikling
- Drift av seter
- Ryddeaksjoner, avfallsinnsamling m.v.
- Investering i driftsbygning
- Maskiner og utstyr m.v.
- Annet næringsretta tiltak

Figur 7: Tilsagn til andre næringsretta tiltak 2020

- Skilting/profilering
- Slåttedager/fagdager, samlinger, foredrag og kurs
- Brosjyrer/bøker/nettsider

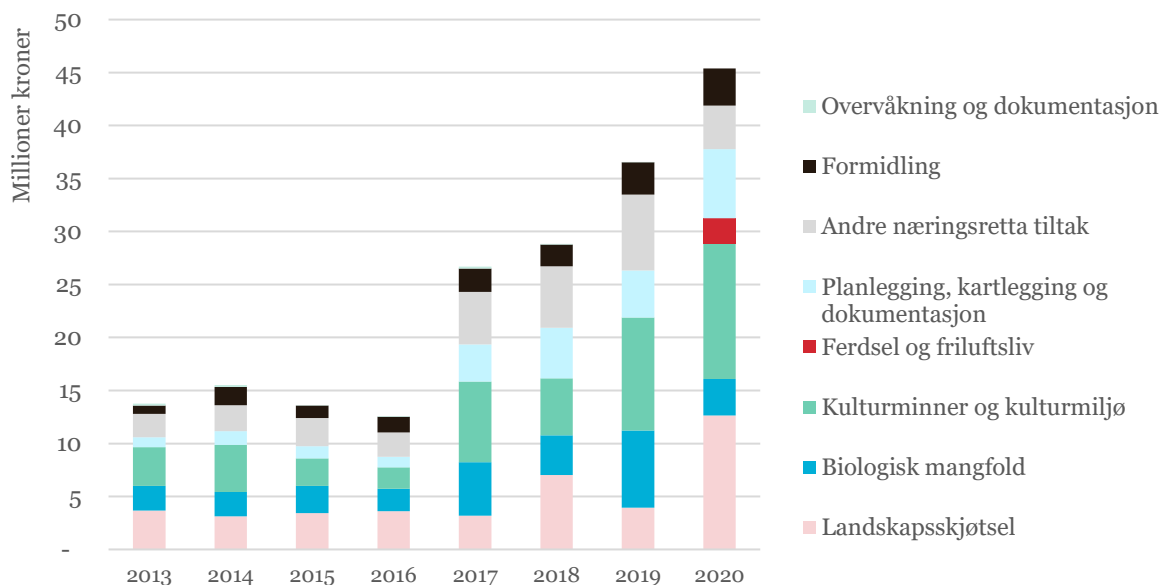
Figur 8: Tilsagn til formidling 2020

Årlig tilsagn per miljøtema 2013-2020

Figur 9 under viser hvordan midlene er fordelt på de ulike miljøtemaene og tiltaksgruppene i perioden 2013 til 2020. Vi gjør oppmerksom på at tilsagnet er større enn den årlige rammen fordi inndratte midler og udisponerte midler fra året før er benyttet.

Som tidligere nevnt har det i 2020 vært noen justeringer av kategoriene, og dette medfører at ikke alle kategoriene er direkte sammenlignbare med tidligere års rapportering.

Figur 9: Årlig tilsagn per miljøtema 2013-2020. NB: Ny type rapportering og kategorisering f.o.m. 2020.

Endring i både saksbehandlingssystem og kategorisering medfører at sammenstillingen for 2020 ikke er direkte sammenlignbar med tidligere år. Det er også noen utfordringer med den skjønsmessige prosentfordelingen der et tiltak kan plasseres i flere kategorier. Her er det behov for å utforme bedre veiledning for saksbehandlere i Agros.

Direktoratene legger fra og med 2021 føringer om at hvert område over tid på en balansert måte bør dekke opp behov knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen: ivaretagelse av kulturlandskap, biologisk mangfold og kulturmiljøer, og danne grunnlag for landbruksbasert næringsutvikling.

Ulike prioriteringer av miljøtema og tiltakskategorier i ulike år kan ha sammenheng med tilgang på andre midler og eventuell samfinansiering fra andre tilskuddsordninger i landbruks-, natur- og kulturmiljøforvaltningen, eksempelvis RMP, SMIL, UN, og Kulturminnefondet. Etter budsjettøkningen i 2017 ble det dessuten signalisert fra direktoratene at de forholdsvis romslige økonomiske rammene kunne benyttes til å ta unna kostnadskrevende tiltak, eksempelvis bygningstiltak på kulturmiljøside, inntil flere områder ble med i ordningen.

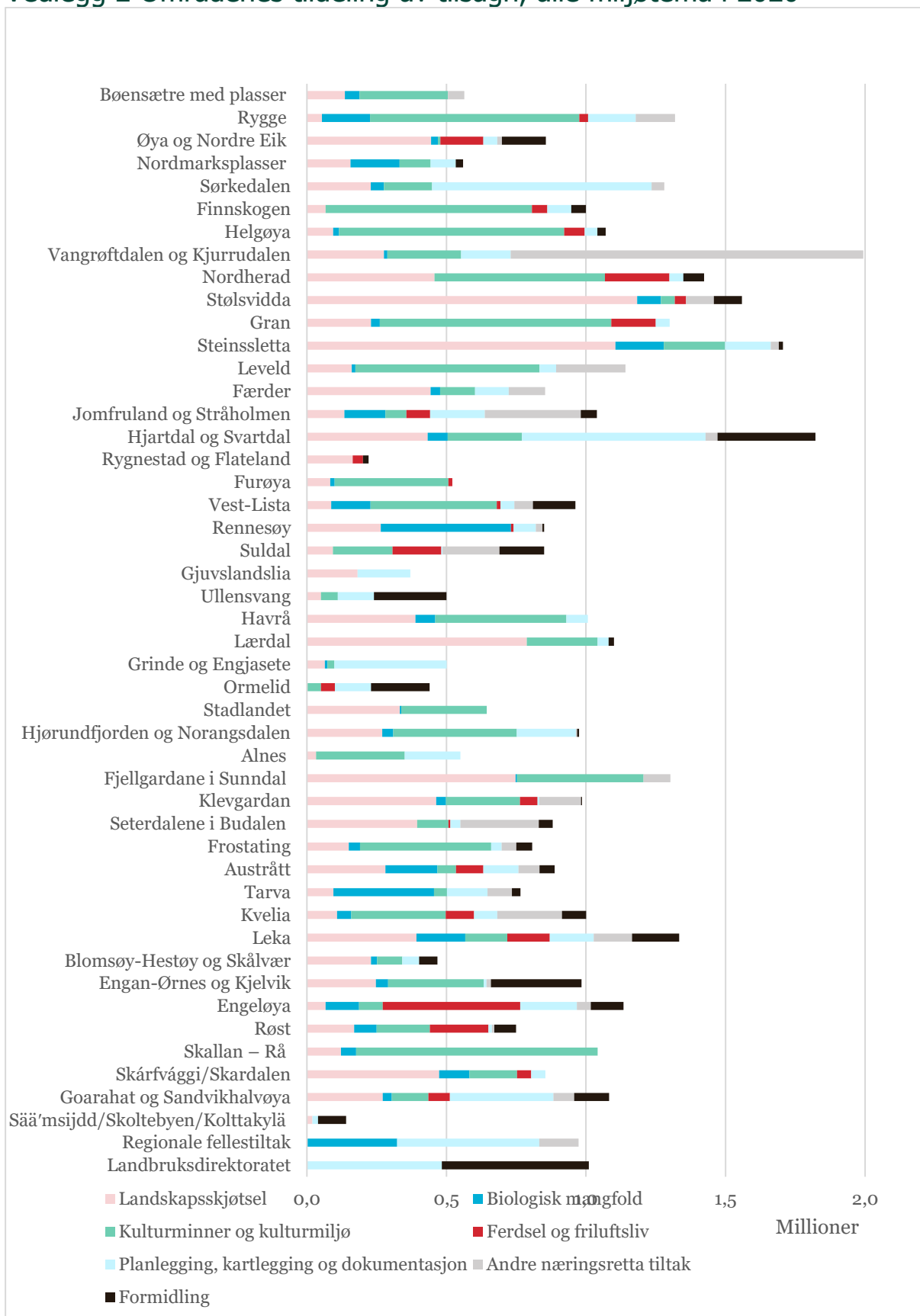
Etter hvert som forvaltningen får mer data og mer erfaring med bruk av rapporter fra systemet vil Agros muliggjøre analyser og vurderinger av om fordelingen mellom kategoriene er i tråd med planer for områdene og med formålet med ordningen. Slike analyser vil kunne være kunnskapsgrunnlag for å revidere planer for områdene, bidra til gode strategiske valg og prioritering av tiltak. Dette kan også bidra til å gi en bedre veiledning til søkere om bruk av andre tilskuddsordninger i landbruks- og miljøforvaltningen.

Vedlegg

Vedlegg 1: Tilsagn i 2020, miljøtema og type tiltak, alle områder

	Tiltaksgruppe	Drift/ årlig tiltak	Engangs-/ investeringstiltak	Midler til felles tiltak/prosess midler - kun for forvaltningen	Totalsum
Landskapskjøtsel	1.1 Beiting av jordbrukslandskap i innmark	1 435 324	1 061 255		2 496 579
	1.2 Beiting av jordbrukslandskap i utmark	1 426 767	1 063 797	165 000	2 655 564
	1.3 Slått av jordbrukslandskap	1 086 644	299 252		1 385 896
	1.4 Gjerding	175 830	1 692 642		1 868 472
	1.5 Vegetasjonsrydding	591 498	2 143 695		2 735 194
	1.6 Andre tiltak landskapskjøtsel	382 737	1 071 522	38 880	1 493 139
Landskapskjøtsel Totalt		5 098 800	7 332 163	203 880	12 634 843
Biologisk mangfold	2.1 Utvalgte naturtyper & hule eiker		17 136		17 136
	2.10 Andre tiltak biologisk mangfold	6 013	438 627	10 000	454 640
	2.2 Utvalgte naturtyper & slåttemark	335 906	107 032		442 938
	2.3 Utvalgte naturtyper & slåttemyr	13 765	28 870		42 635
	2.4 Utvalgt naturtype - kystlynghei	417 406	326 883		744 289
	2.5 Trua naturtyper	20 472	18 249		38 721
	2.6 Biologisk verdifulle arealer	283 971	722 774		1 006 745
	2.7 Fjerning av fremmede skadelige arter	59 500	164 622		224 122
	2.8 Tiltak for pollinerende insekter	165 994	80 581	150 000	396 575
	2.9 Trua arter		85 000		85 000
Biologisk mangfold Totalt		1 303 025	1 989 774	160 000	3 452 799
Kulturminner og kulturmiljø	3.1 Automatisk freda kulturminner	91 451	540 637		632 088
	3.2 Freda bygninger		506 974		506 974
	3.3 Verneverdige bygninger	7 200	7 657 370		7 664 570
	3.4 Steingjerder/skigarder ol.	104 850	1 235 313		1 340 163
	3.5 Rydningsrøyser		15 880		15 880
	3.6 Andre tiltak kulturminner og kulturmiljøer	23 907	2 553 063	40 000	2 616 970
Kulturminner og kulturmiljø Totalt		227 408	12 509 236	40 000	12 776 644
Ferdse og friluftsliv	4.1 Turstier- etablering og istandsetting	5 000	819 326		824 326
	4.2 Skilting av turstier		180 000		180 000
	4.3 Andre tiltak ferdsel og friluftsliv	131 425	1 235 424	8 983	1 375 832
Ferdse og friluftsliv Totalt		136 425	2 234 750	8 983	2 380 158
Planlegging, kartlegging og dokumentasjon	5.1 Forvaltningsplaner		221 875	129 850	351 725
	5.2 Skjøtsels- og vedlikeholdsplaner	256 550	263 150	956 700	1 476 400
	5.3 Kartlegging og dokumentasjon	105 000	992 746	842 150	1 939 896
	5.4 Felles tiltak, prosessarbeid m.v.	205 972	388 363	1 394 230	1 988 565
	5.5 Andre tiltak planlegging	25 000	558 552	189 252	772 803
Planlegging, kartlegging og dokumentasjon Totalt		592 522	2 424 686	3 512 182	6 529 389
Andre næringsretta tiltak	6.1 Næringsutvikling	1 000	646 391	152 957	800 348
	6.2 Drift av seter	476 000	250 000		726 000
	6.3 Ryddeaksjoner, avfallsinnsamling m.v.	80 000	55 101		135 101
	6.4 Investering i driftsbygning	17 500	741 825		759 325
	6.5 Maskiner og utstyr m.v.	63 125	251 050	136 800	450 975
	6.6. Annet næringsretta tiltak		1 235 998	9 000	1 244 998
Andre næringsretta tiltak Totalt		637 625	3 180 366	298 757	4 116 748
Formidling	7.1 Skilting/profilering		538 974	160 000	698 974
	7.2 Slåttedager/fagdager, samlinger, foredrag og	36 665	237 111	220 774	494 549
	7.3 Brosjyrer/bøker/nettsider	10 165	251 321	361 750	623 236
	7.4 Andre tiltak formidling	25 830	1 485 752	156 053	1 667 635
Formidling Totalt		72 660	2 513 158	898 577	3 484 394
Totalsum		8 068 464	32 184 132	5 122 379	45 374 975

Vedlegg 2 Områdenes tildeling av tilsagn, alle miljøtema i 2020

Vedlegg 3: Antall mottatte søknader og totalt tilsagn per område i 2020

Fylke	Navn område	Antall søknader	Tilsagn 2020
Viken	Bøensætre med plasser	10	563 898
Viken	Rygge	10	1 318 589
Viken	Øya og Nordre Eik	19	856 021
Oslo	Nordmarksplasser	13	559 150
Oslo	Sørkedalen	19	1 280 150
Innlandet	Finnskogen	15	999 476
Innlandet	Helgøya	8	1 070 885
Innlandet	Vangrøftdalen og Kjurrudalen	42	1 993 500
Innlandet	Nordherad	46	1 423 254
Innlandet	Stølsvidda	26	1 558 366
Innlandet	Gran	20	1 300 000
Viken	Steinssletta	25	1 705 644
Viken	Leveld	32	1 141 496
Vestfold og Telemark	Færder	28	853 150
Vestfold og Telemark	Jomfruland og Stråholmen	30	1 038 579
Vestfold og Telemark	Hjartdal og Svartdal	36	1 822 400
Agder	Rygnestad og Flateland	6	221 160
Agder	Furøya	10	521 012
Agder	Vest-Lista	17	961 912
Rogaland	Rennesøy	24	850 000
Rogaland	Suldal	30	850 000
Rogaland	Gjuvslandslia	6	370 650
Vestland	Ullensvang	10	500 000
Vestland	Havrå	16	1 006 485
Vestland	Lærdal	24	1 100 000
Vestland	Grinde og Engjasete	7	501 032
Vestland	Ormelid	6	440 000
Vestland	Stadlandet	11	644 330
Møre og Romsdal	Hjørundfjorden og Norangsdalen	29	975 250
Møre og Romsdal	Alnes	9	549 993
Møre og Romsdal	Fjellgardane i Sunndal	28	1 302 253
Trøndelag	Klevgardan	15	985 776
Trøndelag	Seterdalene i Budalen	70	880 600
Trøndelag	Frostating	11	807 500
Trøndelag	Austrått	20	887 352
Trøndelag	Tarva	11	764 738
Trøndelag	Kvelia	22	1 000 696
Trøndelag	Leka	22	1 333 604
Nordland	Blomsøy-Hestøy og Skålvær	14	467 400
Nordland	Engan-Ørnes og Kjelvik	11	984 000
Nordland	Engeløya	18	1 134 100
Nordland	Røst	11	749 725
Troms og Finnmark	Skallan-Rå	15	1 041 483
Troms og Finnmark	Skárfvággi/Skardalen	40	854 050
Troms og Finnmark	Goarahat og Sandvikhalvøya	50	1 082 411
Troms og Finnmark	Sää'msijdd/Skoltebyen/Kolttakyl	3	140 000
Reg.felles tiltak	Regionale felles tiltak	9	972 920
Ldir	Ldir- sentrale felles tiltak	5	1 009 985
	Totalsum	959	45 374 975